

О. С. Худолей,
Л. М. Тептюк

ЗМІНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПАМ'ЯТКООХОРОННОЇ СПРАВИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ: ІСТОРИОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Проаналізовано історіографію змін, які відбулися в галузі збереження, охорони, реставрації, дослідження та використання нерухомих пам'яток України на початку XXI століття, а також перспектив розвитку цієї галузі. Базуючись на здобутках історіографії, автори подають характеристику змін (трансформаційних процесів), які сталися в галузі охорони нерухомих пам'яток України.

Ключові слова: історіографія, охорона, збереження, відновлення, реставрація, дослідження.

Культурна спадщина є важливим ресурсом стратегічного розвитку держави, вагомою складовою культури людської цивілізації, що визначає відповідальність держави за її збереження. Ставлення до пам'яток – показник рівня розвитку держави та духовної зрілості її громадян.

Актуальність дослідження історіографії охорони культурної спадщини продиктована станом, в якому на сьогодні знаходиться пам'яtkоохоронна галузь України. Не припиняється руйнування та знищення пам'яток. Вищезазначене свідчить про необхідність теоретичного дослідження проблеми.

Початок XXI століття представлений появою якісно нового напрямку в історіографії збереження та охорони культурної спадщини. З'являється ряд робіт, написаних на досить високому науково-теоретичному рівні з практичними рекомендаціями пам'яtkоохоронним інституціям та державним органам.

Метою публікації є висвітлення історіографії початку XXI століття щодо проблематики охорони культурної спадщини України.

Потрібно відзначити дослідження В. Акуленка: “На перехресті закону і совісті: нариси, памфлети, спогади” [1], “Пам'ятка”, “пам'ятка історії та культури”, “культурна спадщина”, “культурна цінність” – у міжнародному праві та законодавстві України (термінологічний аспект)” [1]. Критичний погляд на проблему втраченої архітектурної спадщини запропонував В. Вечерський [2]. Він же дослідив утрачені об'єкти архітектурної спадщини України [2], розроблення генерального плану розвитку державного історико-культурного заповідника в м. Глухові [2]. У дослідженнях “Спадщина містобудування України: Теорія і практика історико-містобудівних пам'яtkоохоронних досліджень населених місць” [2], “Актуальні проблеми

нормативного й організаційного забезпечення збереження архітектурної та містобудівної спадщини України” [2], “Пам’ятки архітектури й містобудування Лівобережної України: Виявлення, дослідження, фіксація” [2] дослідник розглянув низку важливих питань охорони нерухомих пам’яток міської культури. Зокрема, порушив важливі проблеми не тільки виявлення і паспортизації нерухомих об’єктів, які потребують державної охорони, а й дієвої політики з боку місцевої влади.

Варто відзначити ряд робіт загального плану, в яких проблема збереження та охорони нерухомих пам’яток знайшла своє належне місце. Серед них “Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи)” П. Тронька [3], статті і монографії Л. Скорик [3], С. Макаруча [262], В. Литвина [3], Д. Лаврова, О. Марущака [3]. П. Тронько узагальнює досвід історичного краєзнавства у справі збереження, охорони та вивчення пам’яток старовини в Україні, робить достатньо справедливий висновок про нерозривний зв’язок роботи краєзнавців і пам’яткоохоронців, адже подекуди ці види роботи поєднуються в одних і тих самих людях. В. Литвин розкриває питання сучасного державотворення й окремі проблеми, які постають перед пам’яткоохоронною галуззю у зв’язку з ним.

На початку ХХІ ст. активне зацікавлення до охорони культурної спадщини в Україні мають юристи. В. Максимова у статті 2001 р. “Правова охорона культурних цінностей у конвенціях ЮНЕСКО” [4] і Т. Катаргіна “Розвиток системи збереження пам’яток історії та культури у Великобританії, США, Канаді (1960-1980 ті роки)” [5]. У цьому ж році Т. Курило видав цікаву аналітичну статтю “Становлення та розвиток законодавства про охорону культурної спадщини України в сучасний період” [6], в якій указав на основні здобутки і недоліки у роботі сучасного українського законодавця щодо забезпечення пам’яткоохоронних заходів у країні.

Грунтовну роботу над багатьма теоретичними та практичними аспектами пам’яткознавства продовжили знані дослідники. С. Заремба видав “Нариси з історії українського пам’яткознавства” [7], а в одному з номерів Праць центру пам’яткознавства НАНУ виклав теоретичні проблеми та історію цієї дисципліни [7]. На високому науковому рівні, підкріплені солідною джерельною та історіографічною базою, написані роботи В. Горбика, Г. Денисенко, Я. Верменич [8]. Ці вчені ґрунтовно дослідили історію пам’яткоохоронної справи в Україні, сформулювали основні проблеми збереження, охорони, дослідження і використання нерухомих пам’яток України на сучасному етапі. М. Дьомін у роботі “Першочергові заходи для виявлення та охорони нерухомих пам’яток культурної спадщини” [9], М. Жарких у статті “Досвід наповнення бази даних Державного реєстру національного культурного надбання” [9], Л. Залізник у праці “Археологія України. Сучасний стан та перспективи” [9] також порушують актуальні питання організації пам’яткоохоронної справи на сучасному етапі. У рамках даного періоду широкою теоретичною базою та багатоаспектністю порушуваних проблем характеризуються такі роботи, як “Палац гетьмана

І. Мазепи в Батурині” В. Ленченка [10], “Відтворення церкви Різдва Христового на Подолі у Києві” Ю. Лосицького [10], “Концепція нематеріальної культурної спадщини. Формування в міжнародному праві” О. Мельничука [10], “Археологічна спадщина – проблеми і специфіка дослідження, збереження та пропаганди” І. Михальчишина [10]. Дослідники вивчають перспективи і альтернативи збереження архітектурної та археологічної спадщини, наголошують на важливості реставраційної роботи і її належної організації.

Відзначення у 2004 році 40 років із дня ухвалення Венеціанської хартії з питань охорони культурної спадщини, якій Л. Прибега присвятив широкі статті з коментарями [11]. Ці роботи яскраво засвідчують, що в Україні дотримуються світових стандартів у галузі охорони пам'яток, глибоко вивчають міжнародний досвід.

Окремим проблемам збереження та охорони культурних пам'яток Української держави в різних регіонах у цей же час були присвячені роботи Я. Верменич [12], О. Титової [12], Н. Кузьмич [12], О. Аленич [12]. О. Манаєв, наприклад, чітко сформулював основні напрямки роботи з охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим. Відтворено цілісну картину розвитку пам'яткоохоронної справи в АРК протягом пострадянського часу. Визначені напрями діяльності, форми та методи роботи місцевих державних, приватних і громадських установ [12],

Аналіз ролі Юнеско та Ради Європи у справі охорони культурної спадщини представлений є дослідженні Г. Андрес. Науковцем розглянуто формування основних напрямів охорони культурної спадщини на світовому рівні, обґрунтовано положення, що провідна роль у формуванні міжнародних засад охорони культурної спадщини належить ЮНЕСКО. Характеризуючи діяльність ЮНЕСКО на початку ХХІ ст., Г. Андрес вважає важливим досягненням прийняття Конвенції "Про охорону підводної культурної спадщини" та Конвенції "Про охорону нематеріальної культурної спадщини", де викладені основні принципи захисту культурних цінностей, небезпеку для яких становлять комерційна діяльність, розвиток туризму [13].

Отже, історіографічний аналіз, присвячений пам'яткоохоронній діяльності в Україні на початку ХХІ століття, свідчить про значну актуалізацію інтересу до різних аспектів цієї теми. Історіографія досліджуваного періоду є достатньо репрезентативною і повною по багатьох аспектах збереження та охорони культурної спадщини незалежної України.

Список використаних джерел

1. Акуленко В. На перехресті закону і совісті: нариси, памфлети, спогади. – К.: Українська енциклопедія, 2001. – 456 с. / Акуленко В. «Пам'ятка», «пам'ятка історії та культури», «культурна спадщина», «культурна цінність» – у міжнародному праві та законодавстві України (термінологічний аспект) // Праці центру пам'яткознавства. Вип. 5. / Центр пам'яткознавства НАН України та

- УТОПК. – К., 2003. – С. 3–18; Акуленко В. Виникнення і розвиток міжнародної охорони культурних цінностей // Праці центру пам'яткознавства. Вип. 6. / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПК. – К., 2004. – С. 225–238;/ Акуленко В., Мазур Л. Пакт Реріха – оберіг культурної спадщини народів // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини: Матеріали четвертої науково-практичної конференції. – Глухів: РВВГДПУ, 2005. – С. 8–14.
2. Вечерський В. Від редактора Державного реєстру національного культурного надбання // Пам'ятки України. – 1999. – № 2–3. – С. 1–2; Вечерський В. Новий погляд на проблему втраченої архітектурної спадщини // Пам'ятки України. – 2001. – Ч. 4. – С. 2–9; Вечерський В. Розроблення генерального плану розвитку державного історико-культурного заповідника в м. Глухові // Збереження історико-культурних надбань Глухівщини: матеріали першої науково-практичної конференції. – Глухів: РВВГДПУ, 2002. – С. 4–7;/ Вечерський В. Спадщина містобудування України: Теорія і практика історико-містобудівних пам'яткоохоронних досліджень населених місць. – К.: НДІПІАМ, 2003. – 560 с.; Вечерський В. Актуальні проблеми нормативного й організаційного забезпечення збереження архітектурної та містобудівної спадщини України // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження пам'яток культурної спадщини: Музична Україна, 2004. – Вип. 1. Зб. наук. праць. – К., – С. 47–64; Вечерський В. Пам'ятки архітектури й містобудування Лівобережної України: Виявлення, дослідження, фіксація. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2005. – 586 с.
 3. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). – К.: НАН України, Інститут історії України, 2000. – 125 с.; Скорик Л. Від архетипу до сучасного українського храму // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2000. – № 1. – С. 89–91; Макарчук С. Трансформація національних духовних цінностей України в умовах державної незалежності // Історія України. – 2001. – № 9. – С. 1–4; Литвин В. На шляху державного самоствердження України 11 років незалежності – історія і сьогодення // Віче. – 2002. – № 9. – С. 3–18; Литвин В. Україна: досвід та проблеми державотворення (90-ті роки ХХ ст.). – К.: Наукова думка, 2001. – 599 с.; Литвин В. Україна: утвердження незалежної держави (1991 – 2001 рр.). – К: Альтернатива, 2001. – 704 с.; Лавров Д., Марущак О. Чи потрібні пам'ятники, якщо вони не можуть простояти і 100 років? // Історія України. – 2001. – № 1. – С. 6.
 4. Максимов В. В. Правова охорона культурних цінностей у конвенціях ЮНЕСКО: автореферат дис. канд. юр. наук: 12.00.11 / Національна академія наук України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 1997. – 16 с.
 5. Катаргіна Т. І. Розвиток системи збереження пам'яток історії та культури у Великобританії, США, Канаді (1960 – 1980-ті роки): автореферат дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Інститут історії України НАН України. – К., 2001. – 21 с.
 6. Курило Т. Становлення та розвиток законодавства про охорону культурної спадщини України в сучасний період // Право України. – 2001. – № 3. – С. 108–110.
 7. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства. – К.: Аранта, 2002. – 204 с.; Заремба С. Теоретичні проблеми та історія пам'яткознавства // Праці центру пам'яткознавства. Вип. 4. / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПК. – К., 2002. – С. 3–16.

8. Горбик В. Про підготовку багатотомного “Зводу пам’яток історії та культури України” // Вісник Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. – 2002. – № 1–2. – С. 10–18; Горбик В., Денисенко Г. Проблеми дослідження і збереження пам’яток історії та культури в Україні // Український історичний журнал. – 2004. – № 2. – С. 133–145; Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні: НАН України, Інститут історії України – К., 2003. – 516 с.
9. Дьомін М. Першочергові заходи для виявлення та охорони нерухомих пам’яток культурної спадщини // Вісник Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 65–70; Жарких М. Досвід наповнення бази даних Державного реєстру національного культурного надбання // Культурна спадщина Києва: дослідження та охорона історичного середовища. – К.: Артк, 2003. – С. 70–74; Залізник Л. Археологія України. Сучасний стан та перспективи // Вісник Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 30–31.
10. Ленченко В. Палац гетьмана І. Мазепи в Батурині // Пам’ятки України. – 2003. – Ч. 3. – С. 19–27; Лосицький Ю. Відтворення церкви Різдва Христового на Подолі у Києві // Пам’ятки України. – 2003. – Ч. 4. – С. 63–73; Мельничук О. Концепція нематеріальної культурної спадщини. Формування в міжнародному праві // Пам’ятки України. – 2003. – Ч. 3. – С. 12–17; Михальчишин І. Археологічна спадщина – проблеми і специфіка дослідження, збереження та пропаганди // Вісник Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 84–87.
11. Прибега Л. 40 років на вартості культурних надбань людства // Відлуння Віків. – 2005. – № 1. – С. 3–4; Прибега Л. Венеціанській хартії – 40 років // Відлуння Віків. – 2004. – № 2. – С. 3–4; Прибега Л. В. Сутність та зміст поняття "охорона" в архітектурному пам’яткознавстві / Л. В. Прибега // Праці Науково-дослідного Інституту пам’яткоохоронних досліджень. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 470–492.
12. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної урбаністики // Український історичний журнал. – 2004. – № 3. – С. 21–38; Титова О. Чи відтворювати національні святині? // Вісник Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. – 1994. – № 2. – С. 55–62; Кузьмич Н. С. Чигиринщина в контексті археологічних пам’яток України // Черкащина в контексті історії України. – Черкаси: Ваш Дім, 2004. – С. 74–78; Аленич О. Робота над “Зводом пам’яток історії та культури: матеріали четвертої науково-практичної конференції. – Глухів: РВВГДПУ України по Сумській області // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини, 2005. – С. 233–235; Манаєв О. Основні напрямки роботи з охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим // Україна Соборна: збірник наукових статей. – Вип. 4, т. 2. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2006. – С. 225–229.
13. Андрес Г. О. Охорона культурної спадщини України в контексті світових інтеграційних процесів (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. іст. наук : 26.00.05 "Музеєзнавство. Пам’яткознавство" . – К., 2009. – 20 с.
14. Комарницька І. Роль наукових установ та громадських організацій у охороні культурної спадщини в Україні: історіографія проблеми // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2012. – Вип. 113 – С. 25–29.

References

1. Akulenko V. Na perekhresti zakonu i sovisti: narysy, pamflety, spohady. – K.: Ukrayins'ka entsyklopediya, 2001. – 456 s.; Akulenko V. «Pam"yatka», «pam"yatka istoriyi ta kul'tury», «kul'turna spadshchyna», «kul'turna tsinnist'» – u mizhnarodnomu pravi ta zakonodavstvi Ukrayiny (terminolohichnyy aspekt) // Pratsi tsentru pam"yatkoznavstva. Vyp. 5. / Tsentr pam"yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2003. – S. 3–18; Akulenko V. Vynyknennya i rozvytok mizhnarodnoyi okhorony kul'turnykh tsinnostey // Pratsi tsentru pam"yatkoznavstva. Vyp. 6. / Tsentr pam"yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2004. – S. 225–238; Akulenko V., Mazur L. Pakt Rerikha – oberih kul'turnoyi spadshchyny narodiv // Zberezhennya istoriko-kul'turnykh nadban' Sivershchyny: materialy chetvertoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU, 2005. – S. 8–14.
2. Vechers'kyy V. Vid redaktora Derzhavnoho reyestru natsional'noho kul'turnoho nadbannya // Pam"yatky Ukrayiny. – 1999. – № 2–3. – S. 1–2; Vechers'kyy V. Novyy pohlyad na problemu vtrachenoyi arkhitekturnoyi spadshchyny // Pam"yatky Ukrayiny. – 2001. – Ch. 4. – S. 2–9; Vechers'kyy V. Rozroblennya heneral'noho planu rozvytku derzhavnoho istoriko-kul'turnoho zapovidnyka v m. Hlukhovi // Zberezhennya istoriko-kul'turnykh nadban' Hlukhivshchyny: materialy pershoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU, 2002. – S. 4–7; Vechers'kyy V. Spadshchyna mistobuduvannya Ukrayiny: Teoriya i praktyka istoriko-mistobudivnykh pam"yatkokhoronnykh doslidzhen' naselenykh mist'. – K.: NDIITIAM, 2003. – 560 s.; Vechers'kyy V. Aktual'ni problemy normatyvnoho y orhanizatsiynoho zabezpechennya zberezhennya arkhitekturnoyi ta mistobudivnoyi spadshchyny Ukrayiny // Suchasni problemy doslidzhennya, restavratsiyi ta zberezhennya pam"yatok kul'turnoyi spadshchyny: Muzychna Ukrayina, 2004. – Vyp. 1. Zb. nauk. prats'. – K. – S. 47–64; Vechers'kyy V. Pam"yatky arkhitektury y mistobuduvannya Livoberezhnoyi Ukrayiny: Vyyavlennya, doslidzhennya, fiksatsiya. – K.: Vydavnychyy dim A.S.S., 2005. – 586 s.
3. Tron'ko P. Istorychne kraveznavstvo: krok u nove tysyacholittya (dosvid, problemy, perspektyvy). – K.: NAN Ukrayiny, Instytut istoriyi Ukrayiny, 2000. – 125 s.; Skoryk L. Vid arkhetypu do suchasnoho ukrayins'koho khramu // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 2000. – № 1. – S. 89–91; Makarchuk S. Transformatsiya natsional'nykh dukhovnykh tsinnostey Ukrayiny v umovakh derzhavnoyi nezalezhnosti // Istoriya Ukrayiny. – 2001. – № 9. – S. 1–4; Lytvyn V. Na shlyakhu derzhavnoho samostverdzhennya Ukrayiny 11 rokiv nezalezhnosti – istoriya i s'ohodennya // Viche. – 2002. – № 9. – S. 3–18; Lytvyn V. Ukrayina: dosvid ta problemy derzhavotvorennya (90-ti roky XX st.). – K.: Naukova dumka, 2001. – 599 s.; Lytvyn V. Ukrayina: utverdzhennya nezalezhnoyi derzhavy (1991-2001 rr.). – K: Al'ternatyva, 2001. – 704 s.; Lavrov D., Marushchak O. Chy potribni pam"yatnyky, yakshcho vony ne mozhut' prostoyaty i 100 rokiv? // Istoriya Ukrayiny. – 2001. – № 1. – S. 6.
4. Maksymov V. V. Pravova okhorona kul'turnykh tsinnostey u konventsiyakh YuNESKO: avtoreferat dys. kand. yur. nauk: 12.00.11 / Natsional'na akademiya nauk Ukrayiny. Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho. – K., 1997. – 16 s.
5. Katarhina T. I. Rozvytok systemy zberezhennya pam"yatok istoriyi ta kul'tury u Velykobrytaniyi, SShA, Kanadi (1960 – 1980-ti roky): avtoreferat dys. kand. ist. nauk: 07.00.01 / Instytut istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny. – K., 2001. – 21 s.

6. Kurylo T. Stanovlennya ta rozvytok zakonodavstva pro okhoronu kul'turnoyi spadshchyny Ukrayiny v suchasnyy period // Pravo Ukrayiny. – 2001. – № 3. – S. 108–110.
7. Zarembo S. Narysy z istoriyi ukrayins'koho pam"yatkoznavstva. – K.: Aranta, 2002. – 204 s.; Zarembo S. Teoretychni problemy ta istoriya pam"yatkoznavstva // Pratsi tsentru pam"yatkoznavstva. Vyp. 4. / Tsentri pam"yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2002. – S. 3–16.
8. Horbyk V. Pro pidhotovku bahatotomnoho “Zvodu pam"yatok istoriyi ta kul'tury Ukrayiny” // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 2002. – № 1–2. – S. 10–18; Horbyk V., Denysenko H. Problemy doslidzhennya i zberezhennta pam"yatok istoriyi ta kul'tury v Ukrayini // Ukrayins'kyy istorychnyy zhurnal. – 2004. – № 2. – S. 133–145; Vermenych Ya. Teoretyko-metodolohichni problemy istorychnoyi rehionalistyky v Ukrayini: NAN Ukrayiny, Instytut istoriyi Ukrayiny – K., 2003. – 516 s.
9. D'omin M. Pershocherhovi zakhody dlya vyyavlennya ta okhorony nerukhomykh pam"yatok kul'turnoyi spadshchyny // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 65–70; Zharkyykh M. Dosvid napovnennya bazy danykh Derzhavnoho reyestru natsional'noho kul'turnoho nadbannya // Kul'turna spadshchyna Kyyeva: doslidzhennya ta okhorona istorychnoho seredovyscha. – K.: Artek, 2003. – S. 70–74; Zaliznyak L. Arkheolohiya Ukrayiny. Suchasnyy stan ta perspektyvy // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 30–31.
10. Lenchenko V. Palats het'mana I. Mazepy v Baturyni // Pam"yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch. 3. – S. 19–27; Losyts'kyy Yu. Vidtvorennya tserkvy Rizdva Khrystovoho na Podoli u Kyievi // Pam"yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch. 4. – S. 63–73; Mel'nychuk O. Kontseptsiya nematerial'noyi kul'turnoyi spadshchyny. Formuvannya v mizhnarodnomu pravi // Pam"yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch. 3. – S. 12–17; Mykhal'chyshyn I. Arkheolohichna spadshchyna – problemy i spetsyfika doslidzhennya, zberezhennta ta propahandy // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 84–87.
11. Prybyeha L. 40 rokiv na vartosti kul'turnykh nadban' lyudstva // Vidlunnya Vikiv. – 2005. – № 1. – S. 3–4; Prybyeha L. Venetsians'kiy khartiyy – 40 rokiv // Vidlunnya Vikiv. – 2004. – № 2. – S. 3–4; Prybeha L. V. Sutnist' ta zmist ponyattya "okhorona" v arkhitektturnomu pam"yatkoznavstvi / L. V. Prybeha // Pratsi Naukovo-doslidnoho Instytutu pamyatkookhoronnykh doslidhen'. – K., 2008. – Vyp. 4. – S. 470–492.
12. Vermenych Ya. Teoretyko-metodolohichni problemy istorychnoyi urbanistyky // Ukrayins'kyy istorychnyy zhurnal. – 2004. – № 3. – S. 21–38; Tytova O. Chy vidtvoryuvat natsional'ni svyatyni? // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam"yatok istoriyi ta kul'tury. – 1994. – № 2. – S. 55–62; Kuz'mych N. S. Chyhyrynshchyna v konteksti arkheolohichnykh pam"yatok Ukrayiny // Cherkashchyna v konteksti istoriyi Ukrayiny. – Cherkasy: Vash Dim, 2004. – S. 74–78; Alenych O. Robota nad “Zvodom pam"yatok istoriyi ta kul'tury: materialy chetvertoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU Ukrayiny po Sums'kiy oblasti // Zberezhennta istoryko-kul'turnykh nadban' Sivershchyny, 2005. – S. 233–235; Manayev O. Osnovni napryamky roboty z okhorony kul'turnoyi spadshchyny v Avtonomniy Respublitsi Krym // Ukrayina Soborna: zbirnyk naukovykh statey. – Vyp. 4, t. 2. – K.: In-t istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 2006. – S. 225–229.

13. Andres H. O. Okho–rona kul'turnoyi spadshchyny Ukrayiny v konteksti svitovykh intehratsiynykh protsesiv (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittya) : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ist. nauk: 26.00.05 "Muzeyeznavstvo. Pam'yatkoznavstvo" . – K., 2009. – 20 s.
14. Komarnyts'ka I. Rol' naukovykh ustanov ta hromads'kykh orhanizatsiy u okhoroni kul'turnoyi spadshchyny v Ukrayini: istoriohrafiya problemy // Visnyk Kyuyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. – 2012. – Vyp.113. – S. 25–29.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2016 р.

О. С. Худолей, Л. Н. Тептюк

ИЗМЕНЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПАМЯТКООХРАНИТЕЛЬНОГО ДЕЛА НЕЗАВИСИМОЙ УКРАИНЫ: ИСТОРИОГРАФИЯ ПРОБЛЕМЫ В НАЧАЛЕ XXI ВЕКА

Проанализировано историографию изменений, которые произошли в сфере сохранения, охраны, исследования и использования недвижимых памятков в начале XXI в., а также перспективы развития этой сферы. Основываясь на достижениях историографии, авторы дают характеристику изменений (трансформаций), которые произошли в сфере охраны недвижимых памятков Украины.

Ключевые слова: защита, сохранение, восстановление, реставрация, исследование.

О. Khudolei, L. Teptiyk

CHANGES AND PROSPECTS IN THE FIELD OF NATIONAL SIGHT' PROTECTION BUSINESS OF INDEPENDENT UKRAINE: HISTORIOGRAPHY OF THE PROBLEM AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

The article analyzes the historiography of changes, which have occurred in the sphere of protection, restoration, research and use of immobile sights of Ukraine at the beginning of the XXI century, and the prospects of its development.

Being based on historiographic achievements in this question and scantily explored sources, which are thought accessible, and due to which we have a possibility to consider the posed problem, the authors give a wide description of the changes (transformation processes) which have occurred in national sight' protection industry of Ukraine.

Keywords: change, national immobile sights, saving, protection, restoration, research.